

NOAH | for dyrs
rettigheter

FORENINGEN
VÅRE ROVDYR

Naturvernforbundet

Klima- og miljødepartementet

postmottak@kld.dep.no

Landbruks- og matdepartementet

postmottak@lmd.dep.no

31.10.2023

Oppfordring til grunnleggende endringer i norsk rovdyrforvaltning

De undertegnende organisasjoner uttrykker med dette stor bekymring over utviklingen i norsk rovdyrpolitikk, hvor lovverket og kunnskapsgrunnlaget tilpasses til politiske ambisjoner, med den følgen at bestandene til de fire store rovdyrartene – gaupe, jerv, bjørn og ulv – holdes på et kritisk eller sterkt truet nivå.

Det er ikke holdbart at regjeringen i naturkrisens tid har som politisk mål å ytterligere minske bestander av ulv og bjørn. Dette er ikke forenlig med Norges forpliktelser under den globale naturavtalen. Det trengs isteden en utredning om hva som kreves for å sikre langsiktig levedyktighet av rovdyrbestandene i Norge. De fire store rovdyrartene regnes økologisk som nøkkelarter, og de er dermed svært viktige for å imøtegå utfordringer knyttet til klimaendringer og tap av naturmangfold. Vitenskapelige utredninger gjort i Sverige om bestandenes levedyktighet kan tas i betraktning, men kan ikke erstatte vurderinger for rovdyrbestandene ut ifra økologiske og biologiske forutsetninger som gjelder i Norge. Slike selvstendige vurderinger er også nødvendige så lenge Norge og Sverige ikke har en avtale om felles bestandsmålsetting og fordeling av ansvar for oppnåelse av disse målene.

De undertegnede vil henvise til Norges forpliktelse om å fremme toleranse for store rovdyr ved å legge til rette for bedre sameksistens mellom mennesker og rovdyr, jf. artikkel 3 i Bernkonvensjonen.

Høyesterettsdom om lisensfelling av ulv innenfor ulvesonen (HR-2023-936-A) gir ikke noen rettslig avklaring på Norges forpliktelser ifølge Bernkonvensjonen, spesielt når det gjelder forpliktelsen til å fokusere på og igangsette ikke-dødelige tiltak for å håndtere eventuelle konfliktsituasjoner. Unntaksbestemmelsen i Bernkonvensjonens artikkel 9 var aldri ment å bli brukt på en måte som gjør vernet av store rovdyr lite kunnskapsbasert og ikke i tråd med konvensjonens målsettinger.

Vi har vedlagt oversikt over seks punkter som vi mener må legges til grunn for rovdyrforvaltning i fremtiden. Det trengs grunnleggende endringer i dagens rovdyrpolitikk for å sikre artenes betydning og funksjoner i norske økosystemer. Vi ber statsrådene for de to mest relevante departementene ta denne appellen om å fremme forslag fra regjeringen for Stortinget, som fører norsk rovdyrpolitikk tilbake på sporet som vil bevare arts- og naturmangfoldet for kommende generasjoner.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter
Siri Martinsen

Naturvernforbundet
Arnodd Håpnæs

WWF Verdens naturfond
Marte Conradi

Foreningen Våre Rovdyr
Alette Sandvik

BirdLife Norge
Kjetil Solbakken

Sabima
Christian Steel

SEKS PUNKTER OM NORSK ROVVILTFORVALTNING

1. Bestandsmålene til de store rovdyrene må defineres som minimumsmål

Et bestandsmål er et begrep brukt av biologer om et mål på minimumsnivået til bestandens størrelse slik at arten verken blir utryddet eller havner på rødlista for truede arter. Norge er i dag det eneste landet i Europa som har et maksimumstak på bestander av store rovdyr, til tross for at alle de fire artene av store rovdyr står på Norsk rødliste for arter som kritisk eller sterkt truet. Jerv er også en norsk ansvarsart på linje med villrein og villaks. I 2004 vedtok Stortinget bestandsmålene nettopp som minimumsmål.

2. Minimumsmålene må være høyere enn de er i dag

Norske myndigheter må gjennomføre faglig uavhengige utredninger av hva som utgjør levedyktige bestander av de fire store rovdyrene i Norge. Bestandene av de fire store rovdyrene må bli minst så store at artene kan oppfylle sin rolle som nøkkelarter i norske økosystemer, og de må være genetisk levedyktige. Det skal være et mål å få artene bort fra status som truet, i tråd med krav etter Naturavtalen.

3. Rovviltnemndene må revurderes, og rovviltforvaltning må være kunnskapsbasert

For å sikre en faglig forsvarlig og kunnskapsbasert forvaltning av de store rovdyrene må de regionale rovviltnemndene revurderes og endres. I samsvar med evalueringsrapport fra NINA (2016) må alle relevante interessenter være representert, og det må legges større vekt på biologisk kunnskap i forvaltningen. Den politiserte forvaltningen har skjerpet konfliktene, svekket livsbetingelsene for rovviltbestander, og medført at omfattende skyting av de store rovdyrene er blitt en normal praksis. Det er viktig at alle eventuelle forvaltningsunntak fra vernet av rovdyr er basert på solide, biologiske og økologiske vurderinger. Forvaltningens rolle skal være å finne kompromisser som ivaretar og balanserer hensynet til både rovdyr og andre interesser, og innta en forsonende og konfliktdempende rolle i samfunnsdebatten.

4. Soneforvaltning må legge til rette for levedyktige bestander av rovdyr og sunne økosystemer

Den såkalt geografisk differensierte forvaltningen, eller soneforvaltningen, må ta utgangspunkt i rovdyrenes naturlige leve- og utbredelsesområder og være et positivt tiltak for å sikre levedyktige bestander av de store rovdyrene i Norge. Områder som er prioritert til rovdyr må utvides slik at disse er i samsvar med dyrenes habitatbruk og at de sikrer korridorer mellom bestandene, i tråd med anbefalinger fra NINA (2016) og andre relevante forskningsrapporter. Det skal ikke være nulltoleranse for rovdyrene utenfor disse rovdyprioriterte områdene, og man skal prioritere ikke-dødelige tiltak også der. Reduksjon av rovdypområder uten at det foreligger godt utredet kunnskapsgrunnlag for det, må unngås. Leveområdene til de fire store rovdyrene må bli minst så store at artene kan oppfylle sin rolle som nøkkelarter i norske økosystemer, i tråd med FN's Naturavtale. Og de må være store nok og økologisk funksjonelle slik at vedtatte bestandsmål faktisk kan oppnås. I tillegg bør det settes i gang en prøveordning som sikrer mer intakte nasjonalparker som inneholder representativ norsk fauna - inkludert store rovdyr.

5. Forvaltningsplaner må ha et sentralt fokus på ikke-dødelige tiltak som fremmer sameksistens

Regjeringen må utarbeide klare retningslinjer for forebyggende og konfliktdempende tiltak (FKT) ved å prioritere ikke-dødelige løsninger framfor skyting, i tråd med Naturavtalens mål 4. Informasjonstiltak er ifølge rapport fra NINA og NIBIO (2020) lite brukt, og dette må rettes opp i. Utvalg av tiltak må være basert på nyeste oppdatert kunnskapsgrunnlag. Størstedelen av statlige tilskudd bør gis til ikke-dødelige, forebyggende og konfliktdempende tiltak som er rettet mot å fremme sameksistens mellom de store rovdyrene og mennesker. Regional rovviltforvaltning må ta utgangspunkt i disse retningslinjene og ha en plan om tiltak for sameksistens og reell konfliktdemping for alle parter, også sett i forhold til de interessene vi representerer.

6. Kongeørn og havørn må tas ut av diskusjonene om rovviltforvaltning

All kunnskap viser at havørn ikke utgjør noen trussel overhodet mot tamdyr, og at kongeørn står for en helt marginal andel av dødelighet – hovedsakelig knyttet til enkelte ørneindivider. Kongeørn og havørn må derfor tas ut av diskusjonene om rovviltforvaltning.